

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Mutfak Personelinde Bağırsak Parazitlerinin Görülme Sıklığı⁺

Nilgün Daldal*, Özlem M Aycan*, Metin Atambay*, Mukaddes Pala**, Özlem Miman**

*İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji AD, Malatya

**İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya

Bağırsak parazitlerinde bulaş birinci derecede fekal-oral yolla olup, insandan insana doğrudan veya besin yoluyla parazit yumurta ve kistlerinin alınmasıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle besin işleri ile uğraşan kişiler taşıyıcılık bakımından önemlidir.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağının hijyen kurallarının ciddi bir şekilde uygulandığı bir ünite olması nedeni ile hizmet verdiği personelde şu ana kadar mutfaktan kaynaklanan bir salgın olmamıştır. Bu çalışmada anılan mutfak personelinin barsak parazitleri ile enfekte olma durumunun saptanarak hijyen kurallarına uyumun ne kadar önemli olduğunun gösterilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağında yemek yapım ve dağıtım işlerinde çalışan 52 kişi bağırsak parazitleri yönünden araştırılmıştır. Toplanan örneklerin 8 (%15)'inde bağırsak parazitine rastlanmıştır. Sonuç olarak, bağırsak parazitlerinin yayılması ve bulaşmasında etkili olabilen mutfak personeline saptanan parazit oranına göre personelin periyodik olarak sağlık taramasından geçirilmesi gerektiği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mutfak personeli, Bağırsak parazitleri

Investigation of Intestinal Parasites in the Kitchen Staff of the İnönü University Faculty of Medicine

The infection of intestinal parasites usually occurs primarily via ingestion of eggs and cysts of parasites by fecal-oral route, directly from human to human. Thus the staff dealing with food are important as porter.

Since the kitchen of İnönü University Faculty of Medicine is a unit in which the hygienic control measures are applied strictly, up to now, there have been no outbreaks among the personnel originating from the kitchen. The aim of this study is to detect the rate of intestinal parasites in the kitchen personnel and to demonstrate the importance of hygienic control measures.

In this study, 52 personnel working in the kitchen of İnönü University Faculty of Medicine were evaluated for intestinal parasites. Intestinal parasites were found in eight (15%) of the 52 personnel.

It is suggested that, the kitchen personnel who may take role in the spread of intestinal parasites and affect the population health should be screened periodically.

Key Words: Kitchen staff, Intestinal parasites

+XIII. Ulusal Parazitoloji Kongresi (8-12 Eylül 2003, Konya)'nde sunulmuştur.

Halk sağlığı bakımından büyük bir öneme sahip olan bağırsak parazitleri, gerek zihinsel ve bedensel gelişme geriliği yaparak, gerekse iş gücü kaybına yol açarak sağlık ve ekonomik yönden etkilerini göstermektedir.^{1,2}

Gelişmekte olan ülkemizde parazit enfeksiyonları halen önemini korumaktadır. Ülkenin coğrafik konumu, sosyokültürel yapısı ve beslenme şekli bağırsak parazitlerinin yaygınlığını etkilemektedir. Bağırsak parazitleri genellikle fekal-oral yolla bulaşmakta ve bu nedenle kontamine besinler önemli bir kaynak oluşturabilmektedir. Bu tür enfeksiyonlarda özellikle gıda maddesi ile uğraşan kişilerin taşıyıcılık bakımından önemli olduğu belirtilmiştir.³⁻⁵

Çalışmamızda hijyen kurallarının titiz bir şekilde uygulandığı, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağında çalışan personelin bağırsak parazitleri ile enfekte olma durumunun tespit edilerek hijyen kurallarına uyumun ne kadar önemli olduğunun gösterilmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızda, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağında çalışan yaşları 21-54 arasında değişen 52 kişiden bağırsak parazitleri taraması için alınan dışkı örnekleri, Parazitoloji Anabilim Dalı Laboratuvarında direkt baki, formol-eter sedimentasyon yöntemleri ile incelenmiştir.⁶ Ayrıca aynı kişiler selofanlı lam yöntemiyle *Enterobius vermicularis* yönünden değerlendirilmiştir.

BULGULAR

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Mutfağında çalışan toplam 52 mutfak personelinin 8 (%15) 'inde bağırsak parazitine rastlanmıştır. Bunların 3 (% 5.76)'ünde iki tür parazit saptanmışken 5 (% 9.61)'inde tek tür parazit görülmüştür. Saptanan parazitlerin dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 Saptanan Parazit Sayı ve Yüzdeleri

Saptanan parazit (n:52)	n	%
<i>Blastocystis hominis</i>	1	5.76
<i>Giardia intestinalis</i>	3	9.61
<i>Taenia saginata</i>	1	1.92
<i>Blastocystis hominis</i> + <i>Giardia intestinalis</i>	2	3.84
<i>Enterobius vermicularis</i> + <i>Entamoeba coli</i>	1	1.92

TARTIŞMA

Ülkemizde besin işleri ile uğraşanlarda bağırsak parazitlerinin araştırılmasına yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların yapıldığı bölgelere göre %1-97 gibi farklı sonuçlar elde edildiği bildirilmiştir.¹

Çalışmamızda, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağında çalışan toplam 52 mutfak personelinin 8 (%15) 'inde bağırsak parazitine rastlanmıştır. Yazar ve ark,⁷ yapmış oldukları bir çalışmada, Erciyes Üniversitesi yemekhanelerinde çalışan toplam 92 mutfak personelinin 37 (%40.2)'sinde bağırsak parazitine rastlanmıştır. Dağcı ve ark,⁸ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfak personeline %12.1, Ünsal ve ark,⁹ besin işleri ile uğraşan 293 kişiden 38 (%13.0)'inde parazite rastlamışlardır.

Kaplan ve ark,¹⁰ Elazığ il merkezinde gıda ile ilgili meslek gruplarında çalışanların bağırsak parazit oranını %23.7 olarak bildirmişlerdir. Orak ve ark,¹¹ 1990 yılında Elazığ'da yaptıkları benzer bir çalışmada

gıda maddesi ile uğraşan esnafın %14.4'ünde helmint yumurtası bulduklarını bildirmişlerdir. Çalışmamızda saptanan parazitlerin %3.8'inin helmint olduğu görülmektedir.

Prensip olarak gıda ile ilgili işlerde çalışanların düzenli olarak kontrol edilmesi ve bu kişilerin portör olmaması sağlanmalıdır. Ancak parazit hastalıklarının yeterince ciddiye alınmaması, mevcut mevzuatların uygulanmaması, eğitim yetersizliği gibi bir çok nedenlere bağlı olarak hastane gibi hassas bir iş yerinde dahi, mutfak personelinin yüksek oranda parazitli olduğu görülmektedir. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağını ve çalışanlarını periyodik olarak denetleyen gıda kontrol uzmanı bulunmaktadır. Personelde yapılan parazit muayenesinde saptanan %15'lik orana rağmen personelden kaynaklanan bir salgına rastlanmamıştır.

Sonuç olarak, insanların toplu olarak bulunduğu hastane, okul, kışla ve çocuk yuvaları gibi yerlerde çalışan mutfak personelinin periyodik olarak bağırsak parazitizasyonları yönünden incelenmesi ve sağlık taramalarının yapılması, kişisel hijyen ve sanitasyon kurallarına dikkat edilmesi durumunda bağırsak parazit oranının daha da düşebileceği kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Kıranaz G, Saygı G. Sivas Çocuk Bakım Yurdu Çocuk Ve Personellerinde Barsak Asalaklarının Araştırılması. *T Parazitol Derg*, 1982;5(1-2):43-48.
- Yazar S, Altuntaş N. Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi (KOSBİ)'nde 4 gıda işletmesinde çalışan 122 kişide barsak parazitlerinin araştırılması. *T Parazitol Derg*, 1998;22(1):23-25.
- Unat EK, Yücel A, Altaş K, Samastı M. Unat'ın Tıp Parazitolojisi (5. Baskı). Cerr. Tıp Fak. Vakfı Yay. 15. 1995.
- Bilgin Y. Paraziter hastalıklarla savaşmada karşılaşılan sorunlar ve çözüm yolları. *T Parazitol Derg*, 1980; 3:1-2.
- Saygı G. Temel Tıbbi Parazitoloji 2. Baskı. Sivas. 2002: 14-15.
- Ok ÜZ, Gürginkardeşler N, Kilimcioglu A, Limoncu. Dışkı İnceleme Yöntemleri, Parazit Hastalıklarında Tanı. (Ed. Özel M.A., Altuntaş N). Ege Üniversitesi Basımevi-İzmir. 1997:16, 54.
- Yazar S, Birhan M, Hamamcı B, Şahin İ. Erciyes Üniversitesi Mutfak Personeline Bağırsak Parazitlerinin Görülme Sıklığı. *T Parazitol Derg*, 2001;25(4):359:361.
- Dağcı H, Yurdagül C, Bayram S, Türk M, Budak S. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Mutfak Personeline Bağırsak Parazitlerinin Görülme Sıklığı ve Sonuçlarının Koproparazitoloji Laboratuvarına Gelen Hastalarla Karşılaştırılması. *T Parazitol Derg*, 1999;23(1):45-48.
- Ünsal A, Metintaş S, Işıklı B, Kiraz N, Sarıbozacı MA. Eskişehir İl Merkezinde Besin İşleri ile Uğraşan Esnafta Bağırsak Parazitlerinin Görülme Sıklığı. *T Parazitol Derg*, 1998; 22(4):391-394.
- Kaplan M, Kuk S, Şahin İ, Güler M, Özel E, Kalkan A. Elazığ İl Merkezinde Gıda ile İlgili Meslek Gruplarında Bağırsak Parazitlerinin Görülme Sıklığı. *T Parazitol Derg*, 2002; 26(3):299-302.
- Orak S, Kırac H, Ertangan C, Erol G, Seçkin N, Tüzün N. Gıda Maddesi ile Uğraşan Elazığ Esnafında Helmintlerin Yaygınlığı. *T Parazitol Derg*, 1990;14:59-64.

Yazışma Adresi

Prof.Dr. Nilgün Daldal
İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Parazitoloji AD, 44069 Malatya
Tel : 422 341 0660-4804